

ПОЉОПРИВРЕДНИК

ОСИГУРАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Значајно, подржано, а неразвијено

Осигурање пољопривреде, односно осигурање биљне производње и животиња, није довољно развијено у Републици Србији. Кључни разлог је неразвијеност пољопривреде, односно њен неповољан економски положај, али и недовољно развијена свест пољопривредних произвођача о улози и значају осигурања, као економске заштите своје производње. У овом тематском додатку циљ нам је да пољопривредницима скренемо пажњу на значај осигурања пољопривреде и то управо у тренутку када су усеви у фази зрења, а њихово убирање може да буде неизвесно због потенцијалних ризика.

Министарство пољопривреде, у циљу развоја пољопривредног осигурања, од 2006. године регресира 30 одсто премије осигурања регистрованим пољопривредним газдинствима. Висина ових субвенција је у 2008. години повећана за 10 одсто, тако да данас ресорно министарство укупно регресира 40 одсто премије, односно цене осигурања. Такође, и многе локалне самоуправе из својих буџета издвајају средства за ове намене и регресирају још 10 одсто, што збирно чини да се премија пољопривредног осигурања у Србији регресира са 50 одсто. Међутим, последњих 10 година осигурањем је просечно било обухваћено само око 10

одсто од укупних обрадивих површина, а и број пољопривредних газдинстава, која су користила економску заштиту своје производње, био је веома мали.

Имајући у виду да у Србији не постоје званични подаци о укупном броју осигураних пољопривредних газдинстава, до овог податка се може доћи на основу броја пољопривредних газдинстава која користе право на регресирање премија осигурања. Према подацима Министарства пољопривреде и заштите животне средине у 2016. години, право на ове регресе користило је око 20.000 пољопривредних газдинстава. Од овог броја само је 1.100 газдинстава кори-

стило право на регресирање премије осигурања животиња, а преостала газдинства регресе је користило по основу премије осигурања усева и плодова. Ако ове податке упоредимо с укупним бројем пољопривредних газдинстава из последњег пописа пољопривреде, може се закључити да своју производњу осигурава свега око три одсто пољопривредних газдинстава у Србији. Такође, последњих година око три одсто било је и просечно учешће укупне премије пољопривредног осигурања у укупној премији неживотних осигурања у Србији, што је веома скромно.

Гордана Радовић

OSIGURANJE POLJOPRIVREDE

Mudar
domaćin
uvek razmišlja
unapred

Generali Osiguranje Srbija ima odličnu ponudu osiguranja za poljoprivrednike – od osiguranja poljoprivrednog domaćinstva i mehanizacije, preko životinja, do osiguranja useva i plodova. Mi ne možemo sprečiti katastrofalne klimatske promene, ali možemo ublažiti posledice! Pozovite nas i zajedno ćemo napraviti paket osiguranja koji najviše odgovara vašim potrebama.
generali.rs Kontakt: 011 222 0 555

Иновативна компанија

► Својим клијентима нуди могућност да се, осим од природних ризика, међу којима и од суше, заштите и од ризика пада цена

Бенерали осигурање Србија а. д. о. је међу четири водеће осигуравајуће куће у нашој земљи. Ова компанија у својој понуди осим стандардног покрића, које је најтраже-

Леонид Бабић

није и које подразумева осигурање од ризика града, пожара и удара грома, нуди и проширено покриће, односно осигурање усева и плодова од ризика олује, поплаве, губитка количине и квалитета плодова воћа, као и осигурање садница. Наш саговорник Леонид Бабић, директор Регионалног центра Војводина, каже да је ова осигуравајућа кућа у претходном периоду изградила имиџ иновативне компаније, који се труди да оправда.

Бенерали Осигурање Србија а.д.о. једино на домаћем тржишту пољопривредног осигурања у понуди има и осигурање усева од ризика суше,

као и од губитка прихода. Шта ова осигурања обухватају и како се крећу висине премија?

- Осигурање од ризика суше се може уговорити за шећерну репу, кукуруз и соју, а представља покриће за умањење приноса проузроковано дефицитом падавина у критичном периоду за осигурани усеви. Висина премије, односно цена осигурања, у зависности од уговореног покрића и локације парцеле, креће се од један до пет одсто од очекиване вредности усева. Бенерали осигурање Србија својим клијентима нуди могућност да се, осим од природних ризика, заштите и од ризика пада цена, и то кроз производ

вани приход по хектару. Идеја је да путем једног производа омогућимо осигурање како приноса усева од одабраних природних (климатских) ризика, тако и од пада цена. На овај начин пољопривредни произвођачи, осим што не морају да гледају у небо, од сада не морају да брину ни о томе по којој цени ће продати свој род с обзиром на то да ће им се кроз полису осигурања надокнадити и губитак прихода. Важно је напоменути да је овај вид покрића, за сада намењен само произвођачима пшенице и кукуруза, две биљне врсте које су најзаступљеније у сетвеној структури у Србији. Доплатак за ризик пада

који смо назвали Агро приход. На овај начин смо први и једини на домаћем тржишту понудили пољопривредним произвођачима да заштите очеки-

цене креће се од 0,6 до три одсто од очекиване вредности усева, објашњава Леонид Бабић у разговору за лист "Пољопривредник".

Од којих ризика ваша компанија осигурава стрна жита и колико кошта ово осигурање, односно у ком распону се креће годишња премија осигурања?

- Стрна жита се најчешће осигуравају од основних ризика, односно од ризика града, пожара и удара грома. Премијска стопа зависи од локације, али може се рећи да износи око два одсто од очекиване вредности усева. На ово се, уколико то пољопривредни произвођач жели, може додати и ризик олује. Важно је напоменути да држава регистрованим пољопривредним газдинствима одобрава субвенцију 40 - 45 одсто од висине премије осигурања и то за првих 20 хектара, као и да се комплетна премија осигу-

рања, осим пореза, плаћа након извршене жетве, истиче Бабић.

Да ли планирате неке измене у посебним условима пољопривредног осигурања?

- Климатске промене и нови трендови намећу потребу да се пољопривредницима понуде и нове врсте покрића које би их адекватно заштитиле од ризика којим су изложени. Тренутно радимо на неколико пројеката како у области усева и плодова, тако и у области осигурања животиња о чему ће јавност бити обавештена чим се за то стекну услови, каже Леонид Бабић директор Регионалног центра Војводина у компанији Бенерали Осигурање Србија.

Г. Радовић

Osiguranje u poljoprivredi

Sve će biti u redu.

triglav

www.triglav.rs

4 ОСИГУРАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

ПОЉОПРИВРЕДНИК

На тржишту осигурања у Србији постоји мали број осигуравајућих друштава која се баве осигурањем пољопривреде. Разлози томе су високи ризици којима је изложена производња, а за овај вид осигурања неопходно је имати и адекватну техничко-технолошку подршку, као и стручан кадар. Директор Сектора за развој, процену и преузимање ризика и помоћник извршног директора Триглав осигурања Београд Владимир Малешевић каже да ова компанија поседује потребне ресурсе и стратешки је опредељена за развој у области осигурања пољопривреде, као и да су у досадашњем периоду остварени резултати изнад планских величина.

Ваша компанија је међу водећим у области осигурања пољопривреде. Шта бисте издвојили као карактеристично у актуелној понуди?

- Понуда наше компаније у области осигурања пољопривреде је значајно побољшана у претходном периоду, те су тржишту представљени јединствени производи осигурања животиња као што су Триглав макс пакет и осигурање од пада производње млека на које су пољопривредници

► **У претходном периоду тржишту су представљени јединствени производи осигурања животиња као што су Триглав макс пакет и осигурање од пада производње млека**

позитивно реаговали. Такође, понуда је обogaћена осигурањем ратарских озимих зимског мраза што је допринело додатној заштити клијената и од овог ризика, истиче Владимир Малешевић.

Од којих ризика ваша компанија осигурава воће и у ком распону се креће просечна цена овог осигурања за најчесталије ризике?

- Воће се најчешће осигурава од ризика губитка количине и квалитета плодова и то од последица града, тако да овај програм представља и најраспрострањенији вид осигурања код воћара. Додатно могу да се осигурају стабла и чокоти и од олује, поплаве и мраза. Просечна цена осигурања за један хектар јабуке

од ризика губитка количине и квалитета на осигурану вредност од 1.000.000 динара износи од 70.000 до 85.000 динара, а цена зависи од учесталости штета на одређеном подручју и осетљивости одређене културе, каже Малешевић.

Триглав осигурање је на домаћем тржишту пољопривредног осигурања јединствено по томе што у понуди има и осигурање пчела. Шта ово осигурање обухвата и колика је његова цена на годишњем нивоу?

- У нашој компанији могу да се осигурају пчелиња друштва од угинућа или принудног уништења услед болести и несрећног случаја, као и кошнице, односно њихов садржај од уништења услед незгоде или елементарних непо-

года (пожара, поплаве, грома, олује и сл.). Цена осигурања за овај вид покрића се одређује индивидуално на основу специфичног захтева сваког клијента и његове изложености одређеном ризику, објашњава Малешевић.

Такође, само у понуди Триглав осигурања, у оквиру посебних услова, налази се и осигурање од пада производње млека. Шта ово осигурање обухвата и колико износи премија на годишњем нивоу?

- Ово је посебан вид осигурања намењен произвођачима млека с циљем да им се омогући континуитет, без осцилација у приходима код производње млека и узгоју краве. Ово осигурање обухвата ризик делимичног губитка у производњи млека као последице настанка осигураног случаја у смислу остварења основних ризика предвиђених општим условима за осигурање животиња, тј. основним ширим покрићем. Премија варира од врсте производње и расе животиња, али оквирно износи око 1.700 динара по просечном грлу, истиче Владимир Малешевић, помоћник извршног директора Триглав осигурања Београд.

Г. Радовић

Модел делимично обавезног осигурања пољопривреде

➤ Пољопривреду карактеришу биолошке специфичности, односно високи ризици производње, по основу чега је, са аспекта осигурања, комплекснија и захтевнија у односу на многе друге делатности. Значај осигурања пољопривреде је у томе што обезбеђује економску заштиту осигураницима - пољопривредним субјектима од штетних дејстава и поремећаја до којих долази настанком осигураног случаја, односно остварењем ризика обухваћеног осигурањем. Дакле, осигурање је неопходно у циљу развоја пољопривреде, али и свеобухватног руралног развоја државе, као и за обезбеђење прехранбене сигурности. Ово је од посебне важности у домаћим условима с обзиром на то да рурална подручја чине 85 одсто територије, да пољопривреда има веома значајно учешће у бруто домаћем производу, у извозу, као и у укупној запослености радно-активног становништва

У Србији је објективна потреба за осигурањем веома изражена с обзиром на то да је и биљна и сточарска производња изложена бројним ризицима који имају тенденцију раста, посебно у условима климатских промена. Међутим, субјективна потреба за осигурањем пољопривреде у домаћим условима није довољно развијена услед ниске платежне моћи, односно економске неразвијености пољопривредних субјеката, као и ниске свести о значају осигурања. Неразвијеност пољопривредног осигурања на микро нивоу, условљава и његову неразвијеност на макро нивоу и то као последицу неразвијености пољопривреде, као привредне делатности од националног значаја.

У сврху развоја аграра и његове економске заштите, у Србији би требало да се уведе делимично обавезно осигурање пољопривреде. У том циљу потребно је да се ова врста осигурања законски дефинише као делимично обавезно, као и да се донесе стратегија развоја пољопривредног осигурања.

Предложени модел делимично обавезног пољопривредног осигурања заснива се на јавно-приватном партнерству, а његовом применом омогућио би се развој осигурања пољопривреде, али и обезбедила потребна финансијска средства за текуће и инвестиционо финансирање ове значајне привредне делатности.

Делимично обавезно осигурање пољопривреде подразумева обавезно осигурање пољопривреде за све пољопривредне субјекте кориснике неког државног ресурса и то од оних ризика који су најзаступљенији на одређеном подручју. Дакле, према предложеном моделу, осигурање пољопривреде би требало да буде обавезно за:

- кориснике подстицајних средстава за развој пољопривреде која се исплаћују из републичког, покрајинског или буџета локалних самоуправа;

- кориснике кредита који се одобравају уз субвенционисану камату средствима из државног буџета;

- кориснике кредита које одобравају државне финансијске институције и који се пласирају уз ниску (субвенционисану) камату;

- закупце државног пољопривредног земљишта.

У складу са предложеним моделом делимично обавезног осигурања пољопривреде пољопривредни субјекти (правна и физичка лица) би требало да, приликом конкурсисања за државне субвенције, за кредите са субвенционисаном каматом, као и за закуп државног пољопривредног земљишта, приложе полису осигурања у оквиру обавезне конкурсне документације. Свакако да трошак осигурања није превише висок, те да пољопривредни субјекти не би њиме значајно увећавали своје обавезе, а имали би сигурност у пословању. Такође, у случају елементарних непогода држава не би морала, као претходних година, да издваја додатна средства из буџета у циљу санирања штета, већ би то чинила осигуравајућа друштва. Примери обавезног осигурања за кориснике држав-

них субвенција постоје у свету и то у државама са развијеном пољопривредом, као што су Сједињене Америчке Државе и Канада.

Делимично обавезно осигурање пољопривреде односило би се на осигурање од ризика који су најучесталији на одређеним подручјима. У том циљу требало би да се у Србији изради карта пољопривредних ризика, где би се подручја поделила према вероватноћи настанка одређених опасности, односно по зонама ризика. То би омогућило и да се дефинишу коефицијенти ризика, као и обавезно пољопривредно осигурање за ризике који су најучесталији у одређеним подручјима. Предлог за израду карте пољопривредних ризика постоји и у Хрватској, као и за увођење јединствене полисе осигурања, и

то за ризике који су најприсутнији на одређеном подручју. Свакако да би ово било применљиво и у домаћим условима, посебно у циљу примене предложеног модела делимично обавезног пољопривредног осигурања.

Увећани приходи осигуравајућих друштава требало би, у складу са предложеним моделом, да се усмере у финансирање пољопривреде. Конкретно, осигуравајућа друштва била би обавезна да минимално 20 одсто од наплаћених премија пољопривредног осигурања пласирају у финансирање пољопривреде, али да не повећавају цену пољопривредног осигурања. Сматрамо да би се издвојена средства најрационалније користила у финансирању пољопривреде уколико би се у Србији формирала специјализована (развојна) државна финансијска институција, односно специјализована пољопривредна банка.

Специјализована пољопривредна банка, у складу са предложеним моделом, требало би да приоритетно средства пласира у превентивну економску заштиту пољопривредних субјекта, односно у изградњу система за наводњавање и одводњавање, противградне мреже и сл. Кредити би се одобравали само субјектима који су у систему обавезног пољопривредног осигурања и то по најповољним условима на банкарском тржишту. Према предложеном моделу, осигуравајућа друштва која би спроводила обавезно осигурање пољопривреде, била би задужена и да заједно са државом финансирају потребно образовање пољопривредних субјеката у области осигурања. Образовање и обука пољопривредних субјеката били би обавезни, а добијени сертификат би био део основне документације приликом конкурсања за неки државни ресурс.

У складу са предложеним моделом делимично обавезног пољопривредног осигурања регреси премија осигурања би требало да буду минимално 50 одсто. Приликом потписивања уговора

о осигурању плаћало би се само 10 одсто премије, а остатак после жетве, односно бербе. На тај начин би се испоштовао сезонски карактер пољопривредне производње, не би се угрожавала текућа ликвидност пољопривредних субјеката у месецима када имају највећа улагања у производњу. То би омогућило и да они имају мањи "отпор" за увођење овог, својеврсног новог намета.

Према предложеном моделу потребно је и да се уведе независна државна верификациона институција у области пољопривредног осигурања како би се решио проблем везан за неповољна искуства пољопривредних субјеката са појединим осигуравањима када је у питању процена и накнада штете. Свакако да би овај модел такође допринео да се отклони неповољан став пољопривредних субјеката у Републици Србији према осигурању. Чланови државне верификационе институције би требало да буду независни стручњаци у области агрономије и осигурања, са изразитим интегритетом.

Др Гордана Радовић

НОВА КЊИГА

Климатске промене и осигурање пољопривреде

У књизи су представљени сви релевантни аспекти климатских промена и њихов утицај на пољопривредну производњу, начини управљања производним ризицима, као и тенденције примене осигурања пољопривреде у свету и у Србији у таквим условима

Недавно је из штампе изашла монографија "Климатске промене и осигурање пољопривреде" чији су аутори проф. др др Владимир Његомир, проф. др Борис Маровић, проф. др Радован Пејановић и проф. др Богдан Кузмановић. Књига, објављена у издању београдског "Принцип преса", резултат је дугогодишњих истраживања аутора у овој области. Климатске промене представљају један од најзначајнијих ризика с којим се данас суочава пољопривредна производња, а у таквим околностима осигурање пољопривреде посебно добија на значају. Аутори истичу да им је, приликом писања књиге, намера била да представе све релевантне аспекте климатских промена и њихов утицај на пољопривредну производњу, начине управљања производним ризицима, као и тенденције примене осигурања пољопривреде у свету и у Србији у таквим условима.

Монографија има 348 страна и 19 поглавља. У уводним поглављима представљене су карактеристике пољопривредне производње у Србији и свету, као и врсте ризика у овој производњи. То су, осим производних, и регулаторни или институционални, као и тржишни или ценовни ризици. У посебном поглављу обрађене су климатске промене и њихове последице. У оквиру овог поглавља представљени су трендови климатских промена, њихови узроци и последице, као и катастрофални догађаји које ове промене могу да проузрокују. Такође, представљене су и економске импликације климатских промена и њихов утицај на пољопривредну производњу. У овом поглављу приказан је и утицај аграра на настанак климатских промена, његова адаптација, као и допринос аграра редукцији климатских промена. Посебно је истакнут значај сигурности хране у условима климат-

ских промена, а представљени су и начини глобалног решавања проблема климатских промена.

У посебним поглављима обрађене су климатске промене и катастрофалне штете у пољопривреди у Србији и свету, као и ризици пољопривредне производње. У оквиру овог поглавља

представљено је управљање ризицима у пољопривреди, посебно је обрађен значај, имплементација, мониторинг и ревизија процеса управљања ризицима.

У књизи су у посебним поглављима приказане методе управљања производним ризицима у пољопривреди, осигурање као кључни механизам управљања

ризицима, осигурање пољопривреде као посебна врста осигурања, карактеристике пољопривредног осигурања као имовинског осигурања, реосигурање производног ризика пољопривредне производње, осигурање пољопривреде у условима остварења климатских промена. Такође, у књизи су представљени и резултати анкетног истраживања и регресионе анализе.

Према мишљењу рецензента ова књига је квалитетно и стручно шtivo у оквиру кога су аналитички обрађени бројни проблеми које климатске промене креирају, посебно с аспекта пољопривредне производње, а у циљу њиховог решавања истакнута је улога и значај осигурања пољопривреде. Такође, према мишљењу рецензента, изузетно квалитетно су у књизи обрађени и ефекти климатских промена на сигурност и здравствену безбедност хране.

Монографија "Климатске промене и осигурање пољопривреде" намењена је пољопривредним произвођачима, осигуравајућим друштвима, носиоцима домаће економске политике, али и студентима и свима који желе да сазнају више о утицају климатских промена на осигурање пољопривреде.

Г. Р.

Осигурани ризици

На тржишту осигурања у Републици Србији постоје два облика осигурања пољопривреде. То су осигурање усева и плодова, односно биљне производње и осигурање животиња. Осигурање биљне производње обухвата: осигурање усева, односно подусаева, међуусаева и пострних усева, осигурање вишегодишњих засада, осигурање воћних, лозних и шумских расадних материјала, осигурање цвећа и украсног биља, осигурање расада поврћа и других култура, као и осигурање неких шумских култура, врба за плетарство, топола и трске. Осигурање животиња обухвата осигурање свих врста домаћих и неких врста дивљих животиња.

Ризици биљне производње покривени условима осигурања осигуравајућих друштава која послују на подручју Републике Србије могу се поделити на ризике покривене основним и посебним осигурањем. Основним осигурањем биљне производње покривени су ризици од града, пожара и од удара грома, а основним осигурањем животиња покривени су ризици од несрећног случаја, болести са последицом угинућа, као и од принудног клања.

У осигурању биљне производње постоје посебни услови за осигурање усева и плодова од пролећног и зимског мраза, поплаве, прекомерних падавина,

олује, суше, као и од губитка прихода. Такође, постоје и посебни услови за осигурање усева и плодова у стакленицима и пластеницима, од губитка количине и квалитета, од губитка семенског квалитета, као и осигурање усева и плодова после извршене жетве, односно бербе. У понуди осигураваача који послују на домаћем тржишту је и осигурање семенског кукуруза од губитка семенског квалитета услед јесењег мраза, осигурање стоног грожда од губитка количине и квалитета, осигурање стабала воћка и чокота винове лозе - младих засада до ступања у род, као и засада у роду, а у понуди је и експериментално осигурање уљане репице од зимског измрзавања.

У оквиру посебних услова за осигурање животиња у понуди осигуравајућих друштава је осигурање од ризика губитка телета или ждребета при порођају, од ризика губитка приплодне способности јуница и крава, као и од ризика губитка приплодне способности мушких грла. На домаћем тржишту постоје и посебни услови за осигурање животиња намењених клању, животиња у трговинским складиштима, у карантинима, на изложбама, као и посебни услови за осигурање од ризика приликом узгоја појединих врста домаћих

животиња. Постоје и посебни услови за осигурање животиња од опасности кастрације и овариотомије, за осигурање од пада производње млека, осигурање од ризика угинућа и принудног клања као последица порођаја, осигурања оваца у вези са меринизацијом, као и посебни услови за осигурање животиња с периодичним утврђивањем суме осигурања и периодичним обрачуном премије.

На основу изложеног може се закључити да на домаћем тржишту постоји задовољавајућа понуда пољопривредног осигурања. Као једини недостатак може се навести само недовољна заступљеност осигурања од суше и осигурања од губитка прихода. Ова осигурања су све потребнија у условима климатских промена, као и у условима тржишно усмерене савремене пољопривредне производње. Међутим, без обзира на наведене недостатке, пољопривредни субјекти у Републици Србији имају могућности за квалитетно осигурање своје производње, те је у циљу развоја пољопривредног осигурања потребно да се утиче на развој тражње, која је тренутно веома ниска.

Управо у том циљу ресорни министар је ових дана најавио активну кампању Министарства у циљу утицаја на развој пољо-

привредног осигурања у Србији. У изјави за лист "Пољопривредник" министар Бранислав Нединовић је истакао да ће се активности Министарства пољопривреде и заштите животне средине, у овом, као и у наредном периоду, односити на што интензивнију комуникацију са пољопривредницима. Циљ је да им се додатно представе и појасне све мере које министарство реализује у погледу развоја осигурања пољопривреде у Србији. Мере се, пре свега, односе на регистрације 40 одсто премија осигурања, било да је реч о основном или посебном осигурању усева, плодова и животиња.

На основу примера које смо представили у овом тематском додатку, може се закључити да цена пољопривредног осигурања није висока, како се често мисли. Поред размисљања да и трошак осигурања уврсте у планиране расходе своје производње, пољопривредницима скрећемо пажњу и на значај превентивне заштите у смислу подизања противградних мрежа или обезбеђивање система за наводњавање. За ове инвестиције одобравају се субвенције и кредити са повољном каматном стопом, те је боље улагати на време, него се после кајати.

Г. Радовић

